

EUROPEAN POLICYBRIEF

A kutatás az Európai Unió Horizont 2020 kutatási és innovációs programjából finanszírozott, a 649263-as támogatási megállapodás alapján.

"A szerző kizárólagosan felelős a tartalomért, ez nem képviseli az Európai Bizottság véleményét, és a Bizottság nem vállal felelősséget az abban megjelölt adatok felhasználásáért."

MOVE

MOBILITÁSI HELYZETKÉP – A FIATALOK MOBILITÁSÁNK ÚTJAI, INTÉZMÉNYI ÉS STRUKTÚRÁLIS HATÁSAI

A második MOVE szakpolitikai tájékoztató egyrészt az európai ifjúsági mobilitását leíró makroelemzésekre, másrészt a különböző mobilitási típusokra vonatkozó esettanulmányokon alapuló fiatalok mobilitásának előmozdítására és megakadályozására vonatkozó ajánlásokra összpontosít.

2018. Április

BEVEZETÉS

A Szakpolitikai jelentés II azzal a céllal kidolgozott integratív, többszintű megközelítésen alapuló kutatási eredményeket kínál, hogy a fiatalok mobilitását különböző szinteken és különféle nézőpontokból tanulmányozhassuk. A MOVE átfogó törekvése az, hogy az európai fiatalok mobilitása feltételeinek javításához és a mobilitás negatív hatásainak csökkentéséhez kutatáson alapuló eredményekkel járuljon hozzá a jó gyakorlatok feltárása révén, így módon mozdítva elő a fenntartható fejlődést és a jólétet.

A MOVE projekten belül a fiatalok mobilitásának hat típusát kutattuk mélyebben: a diákcserét, az önkéntes munkavégzésre irányuló, valamint a munkavégzési célú mobilitást, a felsőoktatást, a szakképzést és a vállalkozói tevékenységet. A kutatás hat országban folyt (Németország, Magyarország, Luxemburg, Norvégia, Románia, Spanyolország).

A jelen szakpolitikai jelentés a kvalitatív és kvantitatív megközelítések fő eredményein alapszik, amelyeket a projektben az kötött össze, hogy az egyének háttérére és tapasztalataira, a környezetükkel való összekapcsolódásukra, társadalmi tőkéjükre és a későbbi mobilitási láncolataikra fókuszáltunk. A jelentésben elsősorban a mobilitást akadályozó és elősegítő

dimenziók, valamint a mobilitásra gyakorolt pozitív és negatív hatások állnak a középpontban. Az említett feltárt dimenziók a következők:

1. társadalmi viszonyok
2. tanulás
3. egyéni fejlődés
4. szervezeti tagság
5. társadalmi-gazdasági struktúra, lehetőségek struktúrája
6. egzisztenciális kettősség
7. átfedő mobilitás

Alább ezeket a kérdéseket tárgyaljuk, mint olyanokat, amelyek a fiatalok Európai Unión belüli mobilitása minőségének javításához adandó ajánlások megfogalmazásánál központi szerepet játszanak.

TÉNYEK ÉS ELEMZÉS

A kvalitatív munkacsomagban (WP3) mobilitásban részt vevő fiatalokkal 206 problémacentrikus mélyinterjút készítettünk azzal a céllal, hogy a mobilitás során szerzett vagy utólag rekonstruált tapasztalatokat a fiatalok nézőpontjából tárjuk fel; ezeket az interjúkat a fiatalok mobilitásával foglalkozó szakértőkkel készített 36 interjú egészítette ki. Az elemzés az alábbi mobilitási sémákat tárta fel:

- A társak mint a mobilitás elindítói
- Valaminek az elsajátítása a mobilitás révén
- Intézményesített munka és oktatás mint nemzeti képesítő tényezők
- Szervezeti tagság, a mobilitás buktatója
- Ambivalens gyakorlatok a fiatalok részéről
- A forgóajtó dilemmája

A kvantitatív felmérés (WP4) a két korábbi munkacsomag során nyert eredmények elemzését követte. A projekt kvantitatív része a mobilitásban részt vevő, illetve abból kimaradó emberek mobilitás vonatkozásában a gátló és segítő tényezőkkel, a motivációkkal, a tapasztalatokkal és akadályokkal kapcsolatban szerzett tapasztalataival, valamint e személyek konkrét társadalmi beágyazottságával és szociális háttérével foglalkozott. A felmérés eredményei egy 8706 válaszadóból álló egyesített adatbázison alapultak: 5499 válaszadó a panelfelmérésben, 3207 pedig a hólabda mintavételben vett részt azzal a céllal, hogy az egyes mobilitási típusok, valamint a mobilitásban részt vevők, illetve abból kimaradók kiegyensúlyozott összetételét érthessük el. A felmérés a mobilitás központi tényezőit, többek között a következőket elemezte:

- a mobilitás olyan fontosabb motivációi, amelyek az oktatási és munkavégzéssel kapcsolatos mobilitás esetében, valamint makrodeterminánsok tekintetében eltérnek
- a mobilitásra vonatkozó információk forrásai
- közbenjárás és mobilitással összefüggő viselkedéstípusok a fiatalok körében
- a társadalmi tőke és a társadalmi hálózatok szerepe a fiatalok mobilitásában
- a mobilitási és életpályával kapcsolatos tervekre vonatkozó elvárások
- nemzeteken átívelő tevékenységek és a fiatalok identitása

Az 5. számú munkacsomag az előző munkacsomagok eredményeit azzal a céllal foglalta össze, hogy a fiatalok mobilitási sémáiról átfogó képet alkothassunk. A munka magában foglalta az elemzések triangulációját a mobilitási sémák, a közbenjárás megvalósítását lehetővé tevő

stratégiák, a mobilitást segítő és gátló tényezők, valamint a mobilitás pozitív és negatív hatásai tekintetében. Emellett a szakpolitikai ajánlások megfogalmazásával és a projekt zárójelentésének összeállításával sor került az eltérések magyarázatára, amellyel az eredményeket az aktuális szervezeti és jogi keretekhez kapcsoljuk.

Az alábbi részben azon projekteredmények értelmezésére összpontosítunk, amelyek a fiatalok mobilitása minőségének javítására szolgáló ajánlások megfogalmazása céljából különösen fontosak. Az alább bemutatott adatok és elemzés a különböző munkacsomagoknak és az általuk alkalmazott módszertanok nézőpontjainak szintézisének alapszanak.

A projekt fontosabb eredményei

1. A társadalmi viszonyok dimenziója

A társak mint a mobilitás elindítói a kvalitatív elemzés szerint az egyik központi mobilitási sémát képviselik, s rámutatnak, hogy a mindennapi társadalmi viszonyok és szervezetek hogyan teszik lehetővé a fiatalok mobilitását. A korosztályos társakkal való kapcsolatok ténylegesen azt a fő kontextust jelentik, amelyben a fiatalok mobilitása létrejön, illetve ösztönzésre vagy akadályoztatásra lel. A barátok a fiatalok mobilitásában jelentős szerepet játszanak. A felmérés kimutatta továbbá, hogy a barátok az oktatási célú mobilitásban valamiképp nagyobb szerepet játszanak (35,3%), míg a munkával összefüggő mobilitásokra kisebb a befolyásuk (30%). A társakkal létrehozott hálózatokat ráadásul a mobilitással kapcsolatos információk hasznos forrásainak tekintik. Sok fiatal a barátok, (35,7%) illetve a közösségi média által biztosított mobilitási információkra támaszkodik. Az utóbbiak ugyancsak népszerű csatornái az információ feltárásának (25,7%).

A mobilitás jellegénél fogva nem spontán módon, légüres térben játszódik le, hanem inkább a társadalmi hálózatokban gyökeredzik (azokba ágyazódik). A mobilitásba bekapcsolódó fiatalok számára a társak főként a mobilitási tapasztalattal rendelkező barátok; ugyanígy a társak olyan más emberek is (pl. rokonok, testvérek, ismerősök), akik korábbi vagy aktuális mobilitási tapasztalattal rendelkeznek. Ez a kvantitatív felmérés eredményeiből is kiderül, ami azt mutatja, hogy főként a hosszútávú mobilitásban részt vevő fiatalok esetében a mobilitásban részt vevő válaszadók 63,2%-ának vannak olyan barátai, akik a diákcsere-programokban részt vettek, 42,4% rendelkezik olyan barátokkal, akik tanultak külföldön, 51,4% pedig arról számol be, hogy a barátai ajánlották neki, hogy tanuljon külföldön. A társak továbbá a döntéshozatali folyamatot is befolyásolják: nemcsak a mobilitási tervek létrehozásában játszanak központi szerepet, hanem abban is, hogy kísérő közösséget biztosítanak, és a kötődés új formáját hozzák létre. Ily módon a társak a tényleges mobilitási folyamatban központi erőforrásként jelennek meg: nemcsak azt teszik lehetővé a fiatalok számára, hogy a mobilitással megbirkózzanak, hanem azt is, hogy a társadalmi kötődés már meglévő formáit fenntartsák és újakat hozzanak létre, valamint hogy más korosztályos társaikkal párbeszédet kezdjenek.

2. A tanulási dimenzió

A fiatalok tanulási folyamatait szorosan átszövi a mobilitás. Már magát az előkészítő szakaszt is tanulási folyamatként értelmezik. A mobilitást többek között olyan dolognak tekintik, amely a fiatalok számára "hatalmas lehetőség" az oktatásuk javítására. Ezen a téren a listát a nyelvtanulás vezeti. A fiatalok a nyelvet beépítik a mobilitásba; azzal a motivációval vesznek részt benne, hogy nyelvi készségeiket javítsák, vagy új nyelvet sajátítsanak el. A nyelvtanulást a felmérésben részt vevő válaszadók csaknem fele esetében a mobilitást befolyásoló legfontosabb motivációnak tekintik. Mi több, az angol nyelvi készségek elsajátítása és fejlesztése valamennyi mobilitástípusban különleges jelentőséggel rendelkezik; a fiatalok az angol nyelvet a későbbi tanulási és elhelyezkedési lehetőségekkel kapcsolják össze. Miközben ezt a célkitűzést különféle mobilitások során kívánják elérni, a fiatalok angol anyanyelvű országokba költöznek, és az angolt mint világnyelvet nemzetközi, globalizált célállomásokon gyakorolják.

Ugyanakkor a nyelv minden mobilitási típusban egyben a legfőbb akadály is: a mobilitási felmérés

résztevőinek több mint egyharmada (32,4%) emelte ki a megfelelő nyelvi készségek hiányát a mobilitás legfőbb gátjaként, s ez a mobilitásból kimaradók körében is a legfontosabb akadályként szerepelt (42,7%).

3. Az egyéni fejlődés dimenziója

Mivel a fiatalok arról számolnak be, hogy sok dolgot tanultak, a mobilitás ily módon olyan kontextusban jelenik meg, amelyben különféle módokon sokfajta tanulás játszódik le, ami nemcsak nyelvtanulást, hanem önpozicionálást, függetlenséget és a szervezetekhez való alkalmazkodást is jelent. Ily módon a fiatalok a mobilitást összekapcsolják azzal a vágygal, hogy függetlenné váljanak és "elmenjenek otthonról". Ezek a törekvések a fiatalok gyakorlatainak sajátos halmazaként értelmezhetők. A mobilitást az önállóvá válás folyamatának látják, lehetőségnek arra, hogy megtanuljanak a család keretein kívül boldogulni és megtalálni a saját útjukat. Jellemző módon ez a fiatalkor tanulási előtörténetének kontextusába is el van helyezve. A tanulási hatás különösen nyilvánvaló maguknak a fiataloknak, valamint saját teljesítményeiknek és megvalósított eredményeiknek a vonatkozásában. Az adatok azt mutatják, hogy ezeket a gyakorlatokat a legtöbb fiatal a saját korosztályának megfelelőként kontextualizálja. A kvalitatív elemzések példákat adnak a "cselekvő fiatalokra", akik egyéni megoldási stratégiákkal rendelkeznek, és megbirkóznak a bürokrácia kihívásaival. A mobilitás azt is lehetővé teszi a fiatalok számára, hogy személyiségük bizonyos vonatkozásait felfedezzék, ami szakmai és magánéletükben is nagy lendületet ad a fejlődésnek. A kvalitatív adatok megerősítik, hogy a mobilitást olyan folyamatként értelmezik, amely segít az új perspektívák felfedezésében, a társadalmi kötődés, önpozicionálás és függetlenségkeresés olyan formáinak létrehozásában, amelyek az ismerős dolgok világán mind kívülesnek. A fiatalok kiemelik azokat a lehetőségeket is, amelyeket a mobilitás ahhoz ad nekik, hogy a fogadó környezetben új módokat találjanak önmaguknak a társadalmi viszonyokban való pozicionálására. Mindent összevetve a mobilitást úgy mutatják be, mint ahol a tanulás nemcsak lehetséges, hanem meglehetősen szükséges is. A fiatalok úgy cselekszenek, ahogy azt tőlük, mint fiataloktól a társadalom hallgatólagosan elvárja: tanulnak valamit. Az említett tanulási folyamatot és annak a lehetőségét, hogy "valami mást csináljanak" (pl. ahelyett, hogy az iskolához és egyetemekhez hasonló formális, intézményes keretek között tanulnának) úgy értékelik, mint ami legitimálja a mobilitást. A mobilitás önmagában nem elegendő ahhoz, hogy fiatalok mobilitásának nevezzük, ahhoz, hogy a fiatalokra jellemző mobilitás legyen a tanulás további tevékenységeivel és folyamataival kell gazdagítani.

Ily módon a mobilitás révén történő tanulás a fiatalok mobilitásának minden típusánál egyformán fontos, a munkavégzési célú mobilitást (azaz munkavállalást, vállalkozói tevékenységet) is ideértve. Számukra a mobilitás vagy a munkakörülmények (31,2%), vagy a személyes és szakmai fejlődési lehetőségek (28,7%) javítását teszi lehetővé.

4. Szervezeti tagság dimenziója

Mind a mobilitás előkészítését, mind megszervezését a fiatalok számára kihívást jelentő folyamatnak tekintik. A hipotézis az, hogy az emberek könnyebben mobilizálódnak, ha egy bizonyos szervezet tagjai. Ahhoz, hogy a mobilitásban részt vehessenek, a fiataloknak a szervezet vonatkozásában taggá kell válniuk – nem szükségképpen a szó szoros értelmében, hanem abban az értelemben, hogy bizonyos tagsági szerepet kell rájuk kiosztani, többé-kevésbé hivatalosan elfogadottá kell válniuk, és bizonyítaniuk kell. A legalapvetőbb tagságot akkor érik el, ha tagjává válnak annak a kategóriának, amelyet a mobilitási program megcéloz: a középiskolás mobilitás esetében a fiatalok szerepe az, hogy iskolásokként váljanak mobilá, a munkavégzési célú mobilitás esetében szerepük az, hogy mobil dolgozókká váljanak, stb. Így a fiatalok mindig valamely szervezet tagjaiként, nem pedig különálló egyénként mobilok. Amint a fiatalok elérik, hogy egy szervezetbe beilleszkednek, ha elnyertek bizonyos olyan szervezeti tagságot/szerepet, amely erre feljogosítja őket, akkor válhatnak mobilá.

Gyakran a fiataloknak a mobilitás folytán szükséges önmagukra hagyatkozva boldogulniuk. Még a mobilitásra való felkészülés is az egyén saját erőforrásain alapszik. A felmérési eredmények szerint a fiatalok a szervezeti támogatásra való támaszkodás helyett a saját informálisabb információforrásaikat részesítik előnyben, és személyes forrásokat, például internetes

keresőmotorokat (48,5%), a barátok (35,7%), és a tanárok ajánlásait használják fel (32,1%). A mobilitásra vonatkozó információk megszerzésében az online közösségek/társadalmi hálózatok, valamint az egyetemi weboldalak is népszerűek (25% felett). A különféle információforrásokra hagyatkozás és a mobilitással kapcsolatos szervezetek megkeresése mobilitástípusonként változik. Míg az oktatási célú mobilitásban részt vevő fiatalok többet hagyatkoznak informális forrásokra, azaz a tanárok tanácsára és a keresőmotorokra, s kevésbé a formális csatornákra, a munkavégzési célú mobilitásban részt vevők semmilyen hivatalos csatornát nem használnak: nagyon kevesen (1% fölött) említik az EURES-t, amelyet a szakportálok, munkaközvetítő ügynökségek és a kormányzati honlapok követnek.

5. A társadalmi-gazdasági struktúrájának és a lehetőségek struktúrájának dimenziója

A társakhoz való viszony és a családi kapcsolatok jelentősége is jelzi, milyen erősen függ a fiatalok mobilitása a személyes közösségektől, s ezáltal attól, hogyan az említett közösségek a szociális háttér biztonságának, valamint a társadalmi, kulturális és gazdasági tőkének egyfajta formájaként hogyan integrálódnak a fiatalok mobilitásába. Ezekről a sémákról úgy vélik, hogy az egyént a mobilitásra képessé tevő kontextusok. A fiatalok esetében a szülőknek nagy hatásuk van a döntéshozatali folyamatra, a fiatalok több mint egyharmada (38,2%) számolt be arról, hogy véleményüket és támogatásukat figyelembe veszik. Az eredmények azt mutatják, hogy a mobilitás finanszírozásának az egyéni források és megtakarítások mellett (32,0%) a családi támogatás a fő forrása. Az egyéni társadalmi-gazdasági tényezők meghatározzák a mobilitás vagy immobilitás sémáit: a fiatalok iskolázottsági szintje, valamint a szülők iskolázottsági szintje (amelyeket a társadalmi-gazdasági státusz helyettesítőjeként kezelünk) pozitív hatással vannak a mobilitásra. A mobilitással kapcsolatos családi háttér (szülők, nagyszülők, akik életük folyamán külföldön éltek) szintén pozitív hatással van a mobilitásra, akárcsak a válaszadó kora.

A társadalmi-gazdasági egyenlőtlenség akadályozza a fiatalokat a mobillá válás folyamata során, így a mobilitás egyik fő akadályának tekintik. Nem minden fiatal rendelkezik ugyanolyan jó pénzügyi feltételekkel ahhoz, hogy mobillá válhasson; nem hasonló társadalmi osztályokból származnak, mi több, az elvégzett elemzések fő részében lényeges különbségeket találtunk az országok között, amit egyre gyakrabban neveznek Észak-Dél közötti választóvonalnak Európában (Landesmann and Leitner, 2015).. Ezért a pénzügyi források hiánya (21,8%) nagy akadály annak, hogy a fiatalok mobillá válhassanak. A mobilitás finanszírozásának hiánya a mobilitásból kimaradóknál még nagyobb mértékű (35,6%), s az elégtelen nyelvi készségek mellett a mobilitás központi akadályának kell tekinteni.

6. Egzisztenciális kettősség dimenziója

A kvalitatív eredményekből látható, hogy a fiatalok mobilitásukat és az otthon elhagyását a "kitörés" iránti vágyukkal hogyan kapcsolják össze. A kitörés gondolata szorosan kapcsolódik a fiatalkorhoz. Klasszikus értelemben a szűkös családi és a hasonlóan szűkös iskolai keretek közül való kitörésről van szó. A fiatalok mobilitása azután a kitörés kettős konnotációját mutatja. Egyfelől a fiatalság fázisát a fiatalok elszakadása, kiszabadulása és a fenti kontextusokból való kilépése formálja. Arról szól, hogy elszakadunk és helyet szabadítunk fel a magunk számára, s arról, hogy a saját utunkat követjük – amely különbözik azoktól, amelyeket mások már bejártak. Ez a saját út általában nincs konkrétan meghatározva. A fiatalok általános elképzelése az, hogy minden fiatal saját teret foglalhat ahhoz, hogy önállóan fejlődhessen. Másfelől ebben a vonatkozásban a mobilitás az elmenekülés földrajzi formája. Mobilnak lenni ahhoz hasonlítható, amikor valamit magunk mögött hagyunk, elmegyünk máshová, elérünk egy úticélt. Mindazonáltal inkább "beköltözésről", semmint a terükből való "kiköltözés" folyamatáról van szó: miközben mobillá válnak, a fiatalok olyan gyakorlatokat tapasztalnak meg, amelyek bürokratikus struktúrákba és eljárásokba, a mindennapi élet újfajta gyakorlataiba, a működő társadalom normáiba és gyakorlataiba, stb. vezetnek be őket. A fiatalok mobilitása nem tekinthető egyfajta kitörési módnak, hanem inkább egy adott országban lejátszódó beavatásnak, a társadalom kontextusaiba (azaz az oktatásba, a munkába és a családba) való belépésnek. A "kitörés", illetve a "beköltözés, kiköltözés" dilemmáját a kvalitatív adatokból kifejlesztett egyik mobilitási sémán belül magyarázzuk, és a távolság megfelelő kezelésének kihívását is magában foglalja. A közösségi média és a telekommunikációs eszközök használata révén a fiatalok állandóan változtatják a

helyüket. Ily módon egyik színteret sem hagyhatják el. Ezért a kontextuális megszorításoknak és akadályoknak köszönhetően az ismerttől való elszakadásnak és az ismeretlen egyedül való felfedezésének vágyát csak részben lehet kielégíteni.

A “beköltözés” vagy “kiköltözés” dilemmáját fokozzák továbbá azok a nemzeteken átívelő társadalmi gyakorlatok, amelyekben a fiatalokat a célország társadalmába bevonják. Mind a kvalitatív, mind a kvantitatív adatok azt a tényt erősítik meg, hogy a fiatalok még a mobilitást követően is több kapcsolatot hajlamosak tartani a származási országukból való ismerőseikkel, mint a lakóhelyük szerintiekkel. A felmérési eredmények szerint a válaszadók kevesebb mint fele tart heti gyakorisággal kapcsolatot a fogadó országbeli barátokkal. Mi több, a fogadó országon belüli társadalmi transznacionalizmus további elemzése segít a kvalitatív eredmények elemzésében: olykor a hallgatói mobilitás kontextusában pl. az egész mobilitási csoport egy kis külön világnak tűnik. Egy buborék jön létre, amelyben a fiatalok vagy kötődnek, vagy nem. A fiatalok megjegyzik, hogy az effajta buborékok nemcsak a magánéletükben jönnek létre és léteznek, hanem a munkahelyen is, ahol a helybeliek és a nem helybeliek elkülönült körökben érintkeznek egymással. Végül azonban ez nem azt jelenti, hogy Európában a fiatalok mobilitása teljes egészében a társakkal való kapcsolatok kontextusában zajlik, s a fiatalok a társaik és az intézmény által alkotott buborékot sosem hagyják el. Központi helyzetről van szó, amely azonban nagymértékben átjárható. Amikor a fiatalok mobilitásban vesznek részt, ez kapcsolataikat is transznacionálissá alakítja.

Bár az említett transznacionalizáció megtervezhető, egyben olyan dolog is, ami egy folyamat részeként játszódik le. A mobilitás folyamata nem kizárólag egyetlen lépésből áll – nem csak abból, hogy külföldön vagyunk és visszatérünk. Ehelyett összekapcsolódó események sorozatával van dolgunk (azaz egy személy itt elvezet egy másik személyhez ott), ami a kapcsolatokból is kitűnik.

7. Átfedő mobilitás

Az első mobilitás különösen nagy kihívást jelent és sokáig megmarad az emlékezetben, ily módon pedig a fiatal résztvevők jövőjét formálja. Ugyanakkor, miután egyszer már végigcsinálták, a fiatalok alig várják, hogy ismét mobillá válhassanak. A jövőre vonatkozó elvárások is megváltoznak: a mobilitásban jelenleg részt vevő fiatalok több mint fele (54,5%) úgy látja, hogy a jövője során további mobilitásban fog részt venni. Ez a korábbi mobilitási tapasztalattal rendelkező fiatalok körében is erősen jellemző (40%).

A pénzügyi, szervezési és logisztikai tényezők szintén formálják az egymást átfedő mobilitásokat: a kvalitatív elemzés azt mutatja, hogy a mobilitások kombinálódnak egymással. Egyes esetekben a fiatalok egyik helyről a másikra költöznek, s amint az egyik mobilitási típust befejezik, már el is kezdik a következőt, s gyakran egyetlen helyen ötféle mobilitási típust kapcsolnak össze. A mobilitások átfedését szemléltető példák olyan stratégiákat mutatnak be, hogyan maradhatunk mobilak az EU mobilitási programjai egyes mobilitástípus-kereteinek bürokratikus, jogi és pénzügyi korlátozásai ellenére (egy példa a mobilitások láncolatára: az adott személy mesterképzésre jött tanulni; ezután tanulmányaival párhuzamosan szakmai gyakorlatot kezdett; és önkéntes munkát vállalt, ami aztán a vállalkozásig vezette el). Más esetekben pedig a fiatalok ugyanazt a mobilitástípust ismétlik többször, ami például az önkéntes munka esetében gyakori.

SZAKPOLITIKAI VONATKOZÁSOK ÉS AJÁNLÁSOK

Az európai fiatalok mobilitása minőségének javítása

Az alábbiakban megfogalmazott ajánlások kimondottan a Szakpolitikai jelentés II számára kerültek kidolgozásra, a középpontban a hatféle mobilitástípus minőségének javítása állt.

1. A felsőoktatási mobilitásra vonatkozó ajánlások

A hallgatói mobilitás Európában többnyire rövidtávú: azaz a hallgatók csak egy-két félévet töltenek külföldi intézményben, emiatt a jól kialakított intézményi támogatási struktúra nagyon fontos. Ebbe beletartozik, hogy mind a küldő, mind a fogadó intézményben elegendő számú és hozzáértő munkatárs szolgálta az információt ésszerű időkereteken belül. Az előzetesen kialakított és átlátható eljárások mind a hallgatók, mind az intézmények számára könnyebbé teszik a lépések megtételét a megvalósított mobilitás felé.

- **A felsőoktatási mobilitás iránti érdeklődés már a diákmobilitás során felkelthető.** A mobilitás mobilitást szül – az egyéb mobilitási lehetőségekkel (pl. a felsőoktatási mobilitással) kapcsolatos tudatosságot fiatal korban kell elkezdni kialakítani. Ehhez szükséges, hogy kiterjedt és ingyenes módon álljanak rendelkezésre lehetőségek **a nyelvi készségek több nyelven történő** megszerzéséhez vagy fenntartásához, azaz ezeket az iskolarendszer és a felsőoktatás is széles körben tegye elérhetővé. A nyelvoktatás minőségét javítani kell. A fiatalok körében már létező **többnyelvűséget** társadalmi erőforrásnak kell tekinteni, s a politika szintjén ilyenként kell elismerni, és a nyilvánosságban támogatni szükséges. Az idegennyelv-tanulást az iskolában a lehető legkoráb-bi életkortól ösztönözni kell.
- A kiválasztási folyamat során figyelembe kell venni az egyenlőtlenségeket. **A hátrányos helyzetű hallgatók számára olyan programokat** kell kínálni, **amelyek** az ő igényeikre vannak szabva és azoknak megfelelően vannak kialakítva. Az említett programokat virtuális mobilitási programokkal és egyéb olyan eszközökkel is ki kell egészíteni, amelyek segítik a hallgatókat abban, hogy a zökkenőmentes mobilitást megtapasztalhassák. A hátrányos helyzetű fiatalokban sok esetben még csak fel sem merül a programban való részvétel gondolata (mivel az költségekkel jár), ezért a megfelelő intézményeknek kell lépniük, ahelyett, hogy arra várnának, hogy maguk a hallgatók tegyenek valamit.
- **Finanszírozási nehézségek:** az anyagi eszközök hiánya – különösen a periféria országaiban – nagy gátja a mobilitásnak. Az ösztöndíjak **a költségeket nem fedezik**, azért a hátrányos helyzetű hallgatók számára finanszírozási lehetőségeket kell bevezetni annak érdekében, hogy a mobilitás a meglévő egyenlőtlenségeket csökkentse, ahelyett, hogy állandósítaná őket. Meg kell fontolni az Erasmus+ gazdasági rendszerének rugalmasabbá tételét abban az irányban, hogy a mobilitás folyamán a fizetett munkavégzést megengedje, s a mobilitás egyéb típusai is növelhetők (rövidebb távú mobilitás azok számára, akik nem rendelkeznek az eszközökkel ahhoz, hogy hosszabb időre utazzanak el).
- **Információforrások: a küldő és fogadó intézményekben (felsőoktatási intézmények) a koordinációt és a támogatási struktúrákat fejleszteni kell.** Sok esetben a különböző tanszékek nem állnak kapcsolatban a nemzetközi irodákkal, ami egyes országokban a tárgyak akkreditálása során nehézségeket eredményez. Ezenkívül a nemzetközi hallgatók a fogadó felsőoktatási intézményekben nem vehetnek fel minden kurzust (vagy a felvételi eljárás nem világos minden érdekelt fél számára a küldő és fogadó intézményekben).
- **A hallgatók egymás közötti tudástranszferje** az információ terjesztésének igen hatékony módja, azonban mivel nincs meghatározott rendszere, nem annyira általános. Amikor a hallgatók a mobilitásból visszatérnek, olyan szervezeti keretre lenne szükség, amelyben a tudásuk közkinccsé tehető, ez pedig az egymás közötti információcsere és a felsőoktatási intézmények szintjén történő koordináció keveréke lenne.
- **A túlzott intézményi elvárásokat mérsékelni kell.** A hallgatói csereprogramba való bekapcsolódás folyamatát elő kell segíteni: jelenleg ez még mindig bürokratikus eljárás, amely rengeteg intézmények közötti papírmunkát követel, a koordináció pedig hiányzik az érintett intézmények között. A programoknak, például a papírmunkát mellőző vagy kevés papírmunkával járó csereprogramoknak a hangsúlyt a jelentkezési eljárások egyszerűsítésére kell helyezniük.

2. Az önkéntes munka végzésére irányuló mobilitással kapcsolatos ajánlások

Az önkéntes munkavégzés társadalmi jelentősége abban áll, hogy társadalmi tőkét hoz létre, és elősegíti az aktív állampolgárság és a társadalmi felelősség értékeinek érvényesülését, miközben a személyes és szakmai fejlődést is ösztönzi. Önkéntesként vállalt mobilitásuk előtt, alatt és után a fiatalok mégis számos akadályozó tényezővel szembesülnek.

- A fiatalok mobillá válásának fő akadályát a pénzügyi problémák jelentik. Ezért a gondok enyhítéséhez **átfogóbb pénzügyi támogató rendszerekre** van szükség: egyszerre van szükség szélesebb körű pénzügyi támogatásra, valamint a kevesebb pénzügyi erőforrással rendelkező hallgatókat támogató átfogó rendszerre.
- Azok körében, akik nem tartoznak a fiatalok mobilitási programjainak elsődleges célcsoportjába, az információhiány az alábbi módon enyhíthető: annak érdekében, hogy a fiatalokat a lehetőségeikről egyenlő módon tájékoztassuk, szélesíteni kell az **“új digitális Web 2.0** média, például a Twitter, a Facebook, az Instagram stb. használatát. A kérdéseket interaktív módon válaszolják meg (szűrőbuborék-jelenségek, extrém szűrők, megerősítő hatás), ennél fogva **olyan interaktív információs szférákat kell megnyitni**, amelyek nyitottak, adaptálhatóak és a fiatalok számára kényelmesen használhatók.
- Az önkéntes munkának a nemzetközi társakkal való jó kapcsolat kialakítása révén van társadalmi szintű hatása, személyes hatása pedig annak révén bontakozik ki, hogy a résztvevők jobban meg-ismerik önmagukat. A mobilitási tapasztalat hozzájárul mind az önreflexióhoz, mind annak újragondolásához, ahogyan saját környezetünket látjuk: ideértve a társakkal való kapcsolatokat, hozzájárul **a korosztályos társakkal való olyan új kapcsolatok kialakításának bátorításához**, amelyek egyre fontosabbá válnak, s további mobilitási tapasztalatok megszerzésére ösztönöznek. Ebben a vonatkozásban az ajánlás az, hogy a fiatalok számára **lehetőséget kell adni tapasztalataik megosztására** oly módon, **hogy tereket hozunk létre**, ahol tapasztalataikra reflektálhatnak, **s társaiknak tanácsot adhatnak**. Ha a szervezetek nagyon “személyes” támogatást képesek adni (különösen a bürokráciát illetően, pl. ha valaki nem ért egy nyomtatványt), ha rendelkezésre állnak mentori, valamint korábbi önkéntesek stb. által történő segítségnyújtáshoz meghatározott struktúrák: a társak a szervezetek és a fiatalok között közvetítő szerepet töltenek be.
- Ahhoz, hogy az általuk lehetővé tett, **fiatal résztvevőket bevonó mobilitásból tanulhassanak**, a szervezeteknek a következőket kell létrehozniuk:
 - **képessé tevő, rugalmas kontextusok**: ahhoz, hogy a fiatalok tapasztalatai és szükségleteikkel kapcsolatos ismeretei, a strukturális akadályok, folyamatok és szervezeti lehetőségek és kihívások az intézményi tudáshoz hozzáadódjanak, a szervezetekben rész-vételi elemekre van szükség (“leszivárgás”). Az említett “leszivárgási” folyamatok bevonó módon szervezhetőek, s új tereket nyithatnak, amelyekben a társak és mások tapasztalataikat egyidejűleg dolgozhatják fel
 - Általánosságban véve minden szinten **átláthatóságra** van szükség: a jelentkezési eljárást és a kiválasztási szempontokat mindenki számára átláthatóvá kell tenni. A fogadó szervezeteknek világossá kell tenniük elvárásaikat ahhoz, hogy a mobilitásban részt vevő fiatalok tudják, mit várhatnak önkéntes munkájuktól. Végül a küldő intézményeknek előzetesen világosan meg kell fogalmazniuk, mobilitásuk során a mobilitásban részt vevő fiatalokat milyen módon fogják, illetve nem fogják tudni támogatni.

3. Munkavállalási célú mobilitásra vonatkozó ajánlások

A munkavállalási célú mobilitás átmenet a fiatalokból a felnőttkorba, az oktatásból a munkába, a munka nélküli állapotból a foglalkoztatásba. Ez az átmenet azonban nem minden esetben közvetlen. Ha a fiatalok egyszer már mobillá váltak, a visszatéréssel kapcsolatban bizonytalanabbak lesznek. A munkavégzési célú mobilitás **nem annyira strukturált, mint az egyéb mobilitási típusok**. A célországokban a fiatalok számára a munkaerőpiacra való belépés olykor problémás.

- A fiatalok számára rendelkezésre áll **információ**, de nehéz a különböző forrásokat szűrni. Ezért alapvető fontosságú az ifjúsági központok és programok bevonása a fiatalok számára rendelkezésre álló mobilitási lehetőségekkel, köztük a **munkavállalási lehetőségekkel** kapcsolatos információk terjesztésébe.
- Hivatalos információ rendelkezésre áll, ha rá tudunk bukkanni. A fiatalok azonban főként informális csatornákra hagyatkoznak, amikor külföldön keresnek munkát. A fiatalok munkavállalási célú mobilitásával kapcsolatos információk terjesztésébe **az olyan informális információforrásokat** is be kell vonni, mint amilyenek a hídfőállásként funkcionáló személyek, a jelentős személyiségek, a társak közötti kommunikáció és a működő ifjúsági szervezetek.
- A munkavállalási célú mobilitás strukturálatlan mobilitási típus. Továbbá a fiatalok mobilitásának fo-kozása érdekében és azért, hogy a fiatalokat annak megszervezésében segíthessük, **a profitorientált szervezetek és a magáncégek** léphetnek be, s építhetnek a célországokban hidat a fiatalok és a foglalkoztatás között.
- Szükséges **azokba a fiatal dolgozókat tömörítő és ifjúsági szervezetekbe befektetni**, amelyek a mobilitási tapasztalat előtt álló fiatalokat kalauzolni tudják, illetve ők lehetnek az elsők, akik a “mobillá válás” gondolatát ifjúkorban elültetik bennük.
- A célországok munkaerőpiacán sok fiatal megreked az alsóbb szegmensben, s nem kap segítséget ahhoz, hogy a munkahelyi számlétrán feljebb kapaszkodjon. Közülük egyesek nem ismerik a cél-országokban rendelkezésükre álló jogokat és lehetőségeket. Ezekben az esetekben **munkaügyi tanácsadásra** van szükség **a fiatal munkavállalók számára** a célországokban, azaz munkaügyi tanácsadó központok kellenek.
- A First EURES job új munkavállalási program, azonban az egyéb meglevő mobilitási programokhoz hasonlóan a fiatalokhoz való eljutás során ez is nehézségekkel szembesül. Ezért a program terjesztése során az erőfeszítéseket az EURES-nek nem csak a mennyiségre, hanem a **minőségre** kell koncentrálnia. **Toborzás helyett gyakornoki munka;**
- A fiatalok munkavállalásával kapcsolatos **kutatási adatokat/eredményeket a gyakorlati szakembereknek hasznosítaniuk kell**. A kutatási eredményeket meg kell osztani mindazokkal, akik az ifjúsági szektorban tevékenykednek (Európai Bizottság, nemzeti szervezetek, helyi hatóságok, nemzeti közszolgálatok, munkaügyi szervezetek, társaságok, egyetemek stb.) annak érdekében, hogy a fiatalok mobilitásával kapcsolatos munkamódszereiket megalapozott kutatási eredmények alapján fejleszthessék.

4. Szakképzési célú mobilitással kapcsolatos ajánlások

A szakképzési célú mobilitást Németországban és Spanyolországban vizsgáltuk, ami több különféle ajánlás megfogalmazására ad módot, mivel a szakképzési rendszerek és intézményi keretek célkitűzései azonosak, azonban kialakításukban és eredményeiket illetően eltérnek. Más mobilitási területekkel, de az európai szakképzési célú mobilitási gyakorlatokkal is összevetve a német szakképzési célú mobilitás kimagasló. Ez jórészt az Erasmus+ program nagymértékben intézményesített és egységesített megvalósításának köszönhető. A német szakképzési célú mobilitást nagyrészt a duális és iskolában történő szakképzésre vonatkozó szigorú előírások alakítják. A spanyol szakképzési célú mobilitás időtartama általában kb. három hónap. A részt vevő diákok többsége ösztöndíját csak a visszatéréskor kapja meg.

- Sok fiatal nincs tisztában azzal, hogy a szakképzés maga is mobilitási terület. Emiatt fontos, hogy ennek a mobilitási típusnak, tevékenységének, a fiatalok és a vállalkozások számára kínált előnyeinek népszerűsítése céljából a fiatalok és a cégek körében több **figyelemfelkeltő kampányra** kerüljön sor.

- A gyakornoki idő alatt az alacsony szintű munkatapasztalatok és az egyéni mobilitás növelése érdekében más mobilitástípusok mintáját követve (Európai Önkéntes Szolgálat) hasznos lenne a mobilitásban részt vevő hallgatókat felvenni kész **európai cégek** és munkáltatók **adatbázisa**.
- A szakképzési és képzési célú mobilitás **finanszírozásában nagyobb rugalmasságra** lenne szükség. Ez elérhető lenne például azáltal, hogy **a nemzeti ügynökségeknek** pénzalapjaik kezelésében **nagyobb önállóságot** adunk.
- **Javítsuk a nyelvelsajátítást** a szakképzési célú mobilitás tanulmányi terveiben: Az online nyelvi támogatáshoz való hozzáférést az Erasmus-program valamennyi résztvevője esetében javítani kell.
- **A szakképzési célú mobilitásban részt vevő iskolák munkatársi gárdáját erősítsük meg** egy olyan “mobilitási tanácsadói” pozíció létrehozásával, amely a diákok és tanárok mobilitását lehetővé tevő különböző szintű hálózatokba integrálva van.
- **Növeljük a tanári mobilitást.** A tanárok küldéséből és fogadásából származó előnyök a jövőbeni diákmobilitások hálózatának fejlesztését eredményezik, és növelik a tudatosságot a szakképzésben részt vevő diákok között.
- **Javítsuk a finanszírozási rendszert** annak érdekében, hogy a pénz a diák elutazása előtt megérkezzen, hogy a szakképzési célú mobilitás gazdasági akadályait csökkenteni lehessen, s **javítsuk az ellenőrzési rendszert** annak érdekében, hogy (a tanulmányok és a munka közé illesztett) képzés és munkafeltételek minőségét javítani lehessen.
- Mivel a duális szakképzésben részt vevő diákok kezdetől fogva cégeknél “dolgoznak”, lehetségesnek tűnik **a szakképzésben részt vevő diákok cseréjének multinacionális vállalatokon belüli előmozdítása** egy meghatározott, csökkentett bürokratikus eljárást magában foglaló “internacionalizálási és mentoring” program révén.

5. Diákmobilitással kapcsolatos ajánlások

A diákmobilitás a legtöbb fiatal számára az első mobilitási tapasztalat, amely arra motiválhatja és inspirálhatja őket, hogy egyéb mobilitásokban, például felsőoktatási mobilitásban, szakmai és oktatási mobilitásban, önkéntes munkavégzésre irányuló mobilitásban stb. vegyenek részt. Emiatt a különböző vonatkozások nemcsak azt a diákmobilitást formálják, amely további mobilitások alapjává válik.

- Mostanáig a diákcseré-mobilitást az Európai Unió országai között nem hangolták össze. **Az EU szereplőinek az adatok szektorokon átívelő, szisztematikus gyűjtését kell megvalósítaniuk.** Az ilyen adatbázis egységesítené a tanulói mobilitás terén szerzett tapasztalatokat és kialakított gyakorlatokat, s lehetővé tenné annak elkerülését, hogy a különböző szereplők ugyanazt a munkát végezzék el.
- Az ugyanazon témában az EU-n belül folytatott **kutatási projektek** között is **kapcsolódás/együtműködés** szükséges. Ezt az EU szervezetei koordinálhatnák; az olyan európai ernyő-kezdemenyezések, mint az Európai platform a tanulási mobilitásért, a diákmobilitás terén szerzett ismeretek gazdagítása érdekében a kutatók és gyakorlati szakemberek számára rendezvényeket szervezhetne.
- **Az összekapcsolást/együtműködést** a diákcseré-mobilitás fokozását célzó finanszírozás tekintetében jobban kell megvalósítani, s reciprok programoknak/finanszírozásnak, valamint egyéni/közösségi interakcióknak is létezniük kell.
- A diákmobilitás fejlesztése érdekében tanulhatunk az iskolarendszeren kívüli oktatás területén **már kifejlesztett gyakorlatokból**, s felhasználhatjuk a létrehozott hivatalos

rendszeren kívül szervezett **nem formális tanulási gyakorlatokat**. Példák lehetnek az alábbiak:

- **tanárképzés/mobilitás**, interkulturális tanulási tapasztalat és kompetencia (annak fontossága, hogy a multikulturális jellegű osztályokkal és a cserediákok multikulturális sza-badidős tevékenységeivel interkulturális vagy mobilitási tapasztalattal és kompetenciával rendelkező tanárok foglalkozzanak).
 - **a közösségre gyakorolt hatás** (tudatosság abban a tekintetben, hogy mit profitálhatnak azok a közösségek, amelyek cserediákokat fogadnak, s melyek a kihívások: a mobilitásban részt vevő fiatalok társaikkal, tanáraikkal és a fogadó családokkal lépnek kapcsolatba, s mindennapi életük színterén azok között is előmozdíthatják az interkulturális megértést és érzékenységet, akik maguk a mobilitásban nem vesznek részt. A fiatalok azonban ott tartózkodásuk során rosszindulattal, negatív sztereotípiákkal és alulfinanszírozottsággal is szembesülhetnek. Az említett negatív hatások elkerülése érdekében a közösségeknek a nemzetközi diákcserében való részvételhez megfelelő stratégiákat és kompetenciákat kell kialakítaniuk).
 - **eszközök/erőforrások** (az iskolarendszeren kívüli tanulás olyan, online rendelkezésre álló erőforrásokat biztosít, amelyeket több mobilitási területen, s a diákcseré során is fel lehet használni).
 - **egyénilag / csoportban megszervezett tanulás** (workshop-ok, szemináriumok vagy rövid kurzusok szervezése különböző témákban, az interkulturális tanulás előmozdítása érdekében)
 - az interkulturális cseretapasztalatok érdekében **az iskolarendszeren kívüli lehetőségek ösztönzése és megvalósítása**
 - a csoportos kapcsolatteremtés esélyeinek csökkentése/ **az egyéni páros interakciók esélyének növelése.**
- **A diákcseré előmozdítása érdekében az intézményeknek és programoknak a diákcseré rugalmas formáit kell biztosítaniuk annak érdekében, hogy befogadóbbak legyenek.** Biztosítsuk, hogy minden, a csoportos kapcsolattartástól eltávolodó és az egyéni (páros interakcióval kapcsolatos) kapcsolattartást megvalósító diák igényeihez szabott, különféle választási lehetőségek álljanak rendelkezésre.
 - Fontos a fiatalok **interkulturális kompetenciáinak** növelése, s a diákmobilitás iránti érdeklődést a tanároknak és a családoknak, például a fogadó családoknak, akik különféle **stratégiákkal vendégszerető kultúrát mutathatnak be**, támogatniuk kell.
 - **Az állami iskolák tanterveinek a külföldön eltöltött tanulási időszak elismerését biztosítaniuk kell** annak érdekében, hogy a fiataloknak ne kelljen évet ismételnük = a diplomák / érdemek elismerésének összehangolása és az akkreditációs folyamatok nemzetköziesítése. Ezt az EU-nak is támogatnia kell, s összehangolnia is szükséges.
 - Hozzunk létre **mentor/ mentorált kapcsolatokat / korosztályos hálózatokat.**

6. Vállalkozási célú mobilitással kapcsolatos ajánlások

A vállalkozási célú mobilitás sajátos folyamat: a fiatalok kiemelik, hogy az embernek "élnie kell a vállalkozói létet". A vállalkozási célú mobilitás törekeny és a mind a küldő, mind a fogadó ország társadalmi-gazdasági változásaira érzékeny. Ennek eredményeként a vállalkozási célú mobilitás iránti érdeklődés serkentése érdekében ajánljuk, hogy az üzleti vállalkozás létrehozásával kapcsolatos képzések kínálatát növeljük.

- A nemzeti kockázatviselőknél **az üzleti vállalkozások külföldön való létrehozásával foglalkozó cseréről képzéseket kell kidolgozniuk és számára lehetőségeket kell teremteniük**

- A fiatalok vállalkozási célú mobilitásának támogatása érdekében fontos a **finanszírozási lehetőségek** szélesítése és diverzifikálása a pénzügyi forrásokhoz és eljárásokhoz való hozzáférésre vonatkozó információ átláthatóságának növelésével egyidejűleg.
- Általánosságban véve a vállalkozói tevékenységet a származási országban mindenütt egyformán kell ösztönözni. Így fontos, hogy az ország különböző régióiból származó emberek számára **egyenlő lehetőségeket** biztosítsunk.
- Hozzunk létre **mentor-mentorált kapcsolatokat/ társakból álló hálózatokat**. A társak támogató rendszerei különösen annak érdekében fontosak, hogy a rendelkezésre álló finanszírozási lehetőségekre és eljárásokra vonatkozó információhoz való hozzáférést, valamint a fogadó ország adminisztratív rendszereivel való megismerkedést megkönnyítsük.
- Az intézményi szereplők akkor érnek el sikert, ha a fiatal vállalkozók visszatérnek. A szereplőknek ezért **annak érdekében, hogy a fiatalok visszatérését támogassák, növelniük kell a kompetenciákat**.
- A fiatalok és az intézmények különböző sikertörténeteket adnak elő: egyes fiatalok a "sikert" azzal asszociálják, hogy transznacionális vállalkozókká válnak, mások számára pedig a "siker" azt jelenti, hogy a hazájukban válnak versenyképes és innovatív vállalkozókká. A programok intézményi megtervezése során **a fiatalok narratíváit figyelembe kell venni**.
- **A támogató programokat** ugyancsak a fiatalok és nem az intézmények **igényei szerint** kell megtervezni.
- **A szociális védőháló Erasmus+ vállalkozóknak adott juttatásait** (azaz a munkakereső segélyt) növelni kell annak érdekében, hogy kellő időben elegendő erőforrást biztosítsunk számukra, s ezáltal elkerülhető legyen az a szűkséghelyzet, hogy a pusztán túlélés érdekében állást vállalnak, s biztosítani lehessen, hogy teljes figyelmüket üzleti vállalkozásuk működtetésének szenteljék.
- A különféle intézményi szereplők és szintek közötti **koordinációt növelni kell**; az adminisztráció különböző szintjein és a magánszférában a programok sokfélesége van jelen; a kommunikáció javítása, valamint a vállalkozói célú mobilitással összefüggő információ minőségének és terjesztésének javítása nagymértékben szükséges.
- A fiatalok vállalkozási tevékenységei és az ilyen célú nemzetközi mobilitás ösztönzése érdekében **hangoljuk össze az EU országainak vállalkozási tevékenységgel kapcsolatos törvénykezését**.
- A vállalkozási célú mobilitást olykor akadályozzák az üzleti vállalkozás létrehozásához szükséges dokumentumokra vonatkozó kiterjedt bürokratikus eljárások. A folyamatot a célországokban használt új nyelvek még összetettebbé teszik. Az adókra, biztosításokra stb. vonatkozó **online eljárásokat és információkat** a közösségi médiában **több nyelven kell rendelkezésre bocsátani**.
- A vállalkozási célú mobilitást olykor a nemek iránt elfogultnak tekintik. Ajánlott ezért **a nők vállalkozói tevékenységének támogatása** oly módon, hogy a női vállalkozók, különösen a családdal rendelkezők számára támogatási struktúrákat és programokat hozunk létre.

Hivatkozások:

Landesmann, M. & Leitner, S. M. (2015). *Intra-EU Mobility and Push and Pull Factors in EU Labour Markets Estimating a Panel VAR Model* (Az Európai Unión belüli mobilitás, ösztönző és gátló tényezők az EU munkaerőpiacain: Panel VAR model megbecslése). [Working Paper 120.] Vienna: Vienna Institute for International Economic Studies.

A MOVE átfogó törekvése az, hogy a fiatalok Európán belüli mobilitása feltételeinek javításához és a mobilitás negatív hatásainak csökkentéséhez kutatásból származó információkat biztosítson a jó gyakorlatok feltárásán keresztül, s ily módon a fenntartható fejlődést és a jólétet előmozdítsa.

A **kutatási alapkérdés** a következő: Hogyan lehet a fiatalok mobilitása 'jó' mind a társadalmi gazdasági fejlődés, mind a fiatalok egyéni fejlődése szempontjából, s melyek az említett jótékony mobilitást elősegítő/gátló tényezők?

Az interdiszciplináris és többszintű kutatási megközelítést alkalmazó MOVE fő célkitűzései a következők:

1. elvégezni az Európai Unióban élő fiatalok mobilitása jelenségének átfogó elemzését;
2. esettanulmányok, mobilitási felmérés és másodlagos adatok elemzése alapján szisztematikus adatokat generálni az európai fiatalok mobilitási mintáiról;
3. integrált kvantitatív adatbázist biztosítani az európai fiatalok mobilitásáról;
4. olyan adatalapú elméleti keretet biztosítani, amelyben a mobilitás leképezhető, s ily módon hozzájárulni a tudományos és politikai vitákhoz;
5. kvalitatív és kvantitatív bizonyítékokkal feltárni az integratív megközelítésen alapuló jó gyakorlatot előmozdító és gátló tényezőket;
6. a politika formálói számára a jó gyakorlat modelljeinek kidolgozásán keresztül bizonyítékokon alapuló tudást és ajánlásokat biztosítani annak érdekében, hogy:
 - a. a fiatalok európai mobilitása intézményi, jogi és programszintű kereteinek a különféle mobilitási formákra és típusokra, valamint feltételeire / korlátaira tekintettel történő előmozdítását és javítását szolgáló beavatkozások számára kutatáson alapuló ajánlásokat készítsünk
 - b. konzultációt és szakértelmet nyújtsunk azoknak az országoknak, amelyek a fiatal dolgozók földrajzi mobilitása vonatkozásában jelentős kihívásokkal szembesülnek.

Átfogó megközelítés és módszertan

A MOVE többszintű és transzdiszciplináris kutatási terven alapszik. Mikroszinten a fiatalok és a határokon átívelő mozgások, a támogató és gátló tényezők állnak a középpontban. Mezoszinten a megfelelő mobilitástípus nemzeti és nemzetközi jogszabályokon belüli szervezeti területét vesszük figyelembe. Végül makroszinten a fiatalok mobilitási körülményeire vonatkozó nemzeti és regionális szintű társadalmi és gazdasági adatokat összegezzük és elemezzük.

A MOVE kutatási projekt 6 munkacsomagból áll, amelyek között a menedzselési csomag (WP 1) mellett ott van a másodlagos adatok elemzése (WP 2), a mobilitás különböző formáira vonatkozó hat esettanulmány (WP 3), a mobilitás lokalizált gyakorlataira, tapasztalataira és befolyásoló tényezőire vonatkozó, panelt (n=5499) magában foglaló kettős mintavételen és a mobilitásban részt vevő és abból kimaradó fiatalok körében végzett, hólabda mintavételen (n=3207) alapuló felmérés (WP 4), a kvalitatív és kvantitatív elemzés triangulációja (WP 5), valamint egy kommunikáció, disszemináció és kiaknázás célját szolgáló munkacsomag (WP 6) is.

Az esettanulmányok a fiatalok európai mobilitásának hat releváns, a jelen szakpolitikai jelentésben fentebb leírt típusán alapszanak:

1. felsőoktatási hallgatói mobilitás
2. határokon átnyúló önkéntes munka
3. munkavégzési célú mobilitás
4. szakképzési célú mobilitás
5. diákcsere
6. vállalkozási célú mobilitás.

A fenti hat mobilitástípus középpontba állítása lehetővé teszi számunkra, hogy a mobilitás különböző ismérveit a fiatalok specifikus mobilitási programjainak szerkezetén túlmenően kutathassuk.

PROJEKT AZONOSÍTÓ ADATAI

PROJEKT NEVE	Mapping mobility – pathways, institutions and structural effects of youth mobility in Europe (A mobilitás feltérképezése – a fiatalok európai mobilitásának útvonalai, intézményei és strukturális hatásai) (MOVE)
KOORDINÁTOR	Assoc. Prof. Dr. Birte Nienaber, UNIVERSITE DU LUXEMBOURG, Luxembourg, birte.nienaber@uni.lu (2017. március 15-től)
KONZORCIUM	ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCURESTI – ASE Bucuresti – Bucuresti, Romania AGENCE EUROPEENNE POUR L'INFORMATION ET LE CONSEIL DES JEUNES ASBL – ERYICA – Luxembourg, Luxembourg DEUTSCHES JUGENDINSTITUT EV – DJI – München, Germany EURICE EUROPEAN RESEARCH AND PROJECT OFFICE GMBH – Eurice – Saarbrücken, Germany WESTERN NORWAY UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, – HVL – Sogndal, Norway ILUSTRE COLEGIO NACIONAL DE DOCTORES Y LICENCIADOS EN CIENCIAS POLITICAS Y SOCIOLOGIA – ICN – Madrid, Spain MISKOLCI EGYETEM – UNI MISKOLC – Miskolc, Hungary STIFTUNG UNIVERSITAT HILDESHEIM – UH – Hildesheim, Germany
FINANSZÍROZÁSI STRUKTÚRA	Horizont 2020 Kutatási és Innovációs Keretprogram (2014-2020), Társadalmi kihívás 6 – Európa a változó világban: befogadó, innovatív és reflektív társadalmak”, YOUNG-2-2014 felhívás, téma: “Fiatalok mobilitása: lehetőségek, hatások, szakpolitika”
IDŐTARTAM	2015 május – 2018 április (36 hónap)
KÖLTSÉGVETÉS	EU-hozzájárulás: 2499912,00 €
WEBSITE	http://move-project.eu/
TOVÁBBI INFORMÁCIÓ PROJEKT NEVE	Kapcsolattartó: Michaela Scheid, m.scheid@eurice.eu

Ez a nyelvi változat az eredeti angol nyelvű fordítása, csak tájékoztató jellegű. Eltérés esetén az angol, eredeti az érvényes